

изобщо се реализира в три самостоятелни основни форми: **вирбонкош** (тоест, трансилванско-унгарска музика), **фламенко** (испанска ромска музика) и **руски романси** (включващи в себе си руските цигански напеви). В случая се абстрахирам от въпроса за истинността на тази теза. Специалистите-музиколози са тези, които следва да се произнесат дали само тези три форми на музициране могат да се квалифицират като иманентно ромски или пък като своеобразно (синкретично) ромско доукрасяване, дообогатяване, взaimстване и вплитане в съответните народни (унгарска, испанска и руска) музика.

Наистина, редица световноизвестни композитори са били повлияни в различна степен от музикалните традиции на ромите, от ритмиката и духа на една или друга от тези форми на "циганската" музикална съкровищница. Достатъчно е да се споменат имената на Лист, Глинка и Енеско (а те могат да се допълнят и с още много такива), за да се илюстрира голямото и трайното присъствие на редица моменти от "циганската" музика в световната култура.

Нашите роми се интересуват и вълнуват много от връзката на тяхната музикална традиция с романсовата такава. За тях опитите да се дава приоритет на романсовата традиция в ромския музикален живот, да се формулира и лансира тезата, че ромската музика едва ли не се изчерпва изцяло с романсовата форма на музикалната традиция, е нещо явно неправилно и несъответстващо на същинската история на ромската музика - изобщо и особено по нашите земи. Дори циганското всекидневие сякаш противоречи на подобна версия, доколкото се ангажира и преферира с различни (регионално и локално специфизирани) маниери на музициране, дистанцирани от чисто романсовите трафарети и акцентирани на друг тип музициране, в което ориенталски, сръбски, турски, гръцки, румънски и други музикални мотиви се оказват по-чест спътник и доминиращ фактор.

Ромите обаче оценяват по достойнство романсовите музикални творби и традиции. Но те държат да се покаже и другото - онова, което е повече от тези традиции, което излиза извън техните предели. Според тях именно това "друго" е типично за музикалната култура на нашите цигани, и тъкмо то